

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Yli-Rämi, H. & Tapani, A. (2020) Opiskeluyhteisön merkitys minäpystyvyyden kehittämisessä. TAMKjournal, 12.8.2020.

URL: <https://tamkjournal.tamk.fi/opiskeluyhteison-merkitys-minapystyvyyden-kehittymisessa/>

Opiskeluyhteisön merkitys minäpystyvyyden kehittämisessä

in [Kehittäminen ja soveltava tutkimus](#) · [Tekniikka](#) — 12 elo, 2020

Opiskelua ja opiskeltavaa alaa kohtaan koettuun kiinnittymisen tunteeseen vaikuttaa keskeisesti opiskelijan usko ja luottamus omaan kykyynsä kehittää itselleen alan työtehtävissä tarvittava asiantuntijaosaaminen. Tässä artikkelissa tarkastellaan, miten opiskeluyhteisö voi tukea ensimmäisen vuoden insinööriopiskelijan minäpystyvyyden kokemusta opintojen aloitusvaiheessa. Artikkelin aineisto kerättiin Tampereen ammattikorkeakoulun Sähkö- ja automaatiotekniikan tutkinto-ohjelman ensimmäisen vuoden opiskelijoilta kyselylomakkeella maaliskuussa 2020. Taustateorian aineiston tarkastelulle toimii Albert Banduran (1977) minäpystyvyysteoria. Tarkastelussa keskitytään teorian yhteisölliseen osaan: muilta saatuun tukeen ja muiden ihmisten merkityksellisyyteen minäpystyvyyden rakentumisessa.

Kirjoittajat: Heikki Yli-Rämi ja Annukka Tapani

Minäpystyvyyden keskeiset elementit

Albert Bandura määritteli minäpystyvyyden jo vuonna 1977 sosiaalis-kognitiivisessa teoriassa yksilön uskoksi, käsitykseksi ja luottamukseksi siihen, että hän onnistuu toimimaan ja suoriutumaan eri tilanteissa (Bandura 1977). Minäpystyvyyssuskomukset eivät ole staattisia ominaisuuksia, vaan ne kehittyvät aikaisempien kokemusten, havaintojen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen perusteella (Bandura 1997). Minäpystyvyyttä voidaan kehittää kokemusten kautta, käyttämällä *sosiaalisia malleja* vertailunäkökulmana, *sosiaalisella suostuttelulla* sekä *stressireaktioita vähentämällä* (Bandura 1994).

Erytisesti aikaisemmat kokemukset vaikuttavat minäpystyvyyden kehittämiseen: onnistumisen kokemukset vahvistavat ja epäonnistumiset heikentävät minäpystyvyyttä (Bandura 1977). Sosiaalisten mallien käyttäminen tarkoittaa sosiaalista vertailua: omia kykyjä verrataan muiden suorituksiin, kun taas sosiaalinen suostuttelu tarkoittaa muiden antamaa kannustusta ja kyvykkyyteen kohdistamaa luottamusta (Nyman 2019). Tilanteisiin liittyvät emotionaaliset tunteet ja fysiologiset tuntemukset voivat olla esimerkiksi pelkotiloja, väsymyksen kokemusta tai mielialoja (Bandura 1997).

Minäpystyvyyttä määrittäviä tekijöitä voidaan tukea tarjoamalla onnistumisen kokemuksia, vertaiskokemuksia sekä sosiaalista tukea ja positiivista palautetta ja näin voidaan vahvistaa yksilön minäpystyvyyttä (Nyman 2019). Minäpystyvyyden vaikuttaa siihen, mitä yksilö päättää tehdä, miten motivoitunut hän on sekä miten hän onnistuu ylläpitämään tiettyä käyttäytymistä ja välttämään negatiivisia ajatuksia (Bandura 2004).

Minäpystyvyyden kokeminen opintoihin ja alaan kiinnittymisessä

Opiskelijan opintoihin ja alaan kiinnittymisen keskeisenä edellytyksenä ovat minäpystyvyyden kokeminen ja luottamus siihen, että omat kyvyt mahdollistavat kasvun alan työelämän asiantuntijaksi. Kiinnittymistä tarkastellaan osana opiskelijan itseohjautuvuuden

kehittämistä, joka on yksi TAMK:n Kasvu ja oppiminen tiimeissä -tutkimusryhmän tutkimusalueista.

Kiinnittymisen tarkastelunäkökulma tässä artikkelissa rajataan opiskeluyhteisön merkitykseen yksilön minäpystyvyyden kokemisessa ja kehittymisessä. Opiskeluyhteisöllä tarkoitamme opiskelijaan liitettävien, opiskelukontekstissa vaikuttavien ihmisten joukkoa, johon kuuluvat opiskelijan oman ryhmän opiskelijat, ryhmän vertaistuutorit, tutkinto-ohjelman muut opiskelijat, alumnit sekä opiskeluryhmän kanssa työskentelevä opetus- ja ohjaushenkilöstö.

Artikkelissa käytetty aineisto kerättiin opiskelijoilla teetetyllä kyselyllä maaliskuussa 2020. Kyselyn kohderyhmänä olivat Tampereen ammattikorkeakoulun sähkö- ja automaatiotekniikan ensimmäisen vuosikurssin kaksi eriaikaisesti opintonsa aloittanutta opiskelijaryhmää. Kyselyllä selvitettiin laajasti opiskelijan kokemuksia opintojensa aloituksesta ja kysely teemoitettiin Harri Kukkonen ja Liisa Marttilan (2017) määrittelemien hyvän opiskelukokemuksen peruskivien mukaisesti. Näitä ovat ohjauksellisuus, autenttisuus, yhteistoiminnallisuus, henkilökohtaisuus ja muovautuvuus.

Kysely teetettiin opiskelijaryhmille yhteisen opintojaksototeutuksen loppuvaiheessa. Opintojaksolle osallistui yhteensä 72 opiskelijaa, joista kyselyyn vastasi 51 opiskelijaa. Vastanneista opiskelijoista vähän yli puolella oli jo aiempi sähkötekniikan koulutustausta ja myös vaihteleva määrä kokemusta sähköalan töistä.

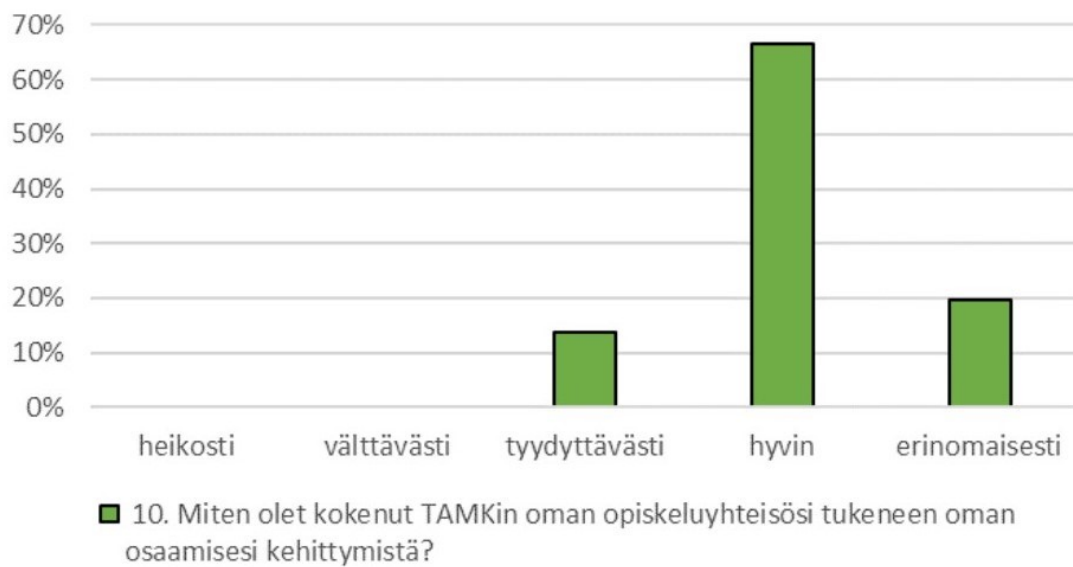
Aineisto analysoitiin teemoittamalla se minäpystyvyyssuoritusluokittelun mukaisesti. Vastausten analyysiyksikkönä oli yksittäinen sana, esimerkiksi *yhteisö tai ryhmä* tai kokonainen lause (Patton 2002): ”*Hyvin on päässyt mukaan ryhmiin ja kaikki ovat auttaneet toisiaan taitojensa mukaan.*” Nämä esimerkit kategorisoitiin sosiaaliset mallit -teeman alle. Kaikkiin minäpystyvyyttä tukeviin teemoihin löytyi vastauksia seuraavin lukumäärin:

- kokemukset 21
- sosiaaliset mallit 24
- sosiaalinen suostuttelu 15
- stressireaktiot ja niiden vähentäminen 14.

Tarkastelemme tässä artikkelissa lähemmin sosiaalisten mallien, esimerkiksi vertaisten, osuutta minäpystyvyyden edistämiseksi, koska tähän kategoriaan tuli eniten mainintoja. Merkityksellisiä vertaisia olivat aineiston perusteella omat opiskelukaverit, vanhemmat opiskelijat, koko opiskelua tukeva yhteisö ja myös opiskelijan oma toiminta muiden tukemiseksi.

Sosiaalisten mallien keskeisyys minäpystyvyyden edistämiseksi

Opiskeluyhteisön eli opiskelukavereiden, tuutorien, vanhempien opiskelijoiden, opettajien ja heidän opetusmenetelmävalintojensa sekä oman toiminnan vaikutus arvioitiin merkittäväksi oman osaamisen kehittämisen tukena kyselyn tuloksissa. Pienryhmässä ja yhteisöllisesti tapahtuvien oppimistilanteiden sekä osallistavien ja käytännönläheisten opetusmenetelmien tunnistettiin edistävän oppimista. Kuvassa 1 esitetystä vastusjakaumasta on havaittavissa, että noin 86 prosenttia vastanneista koki opiskeluyhteisön tukeneen omaa oppimistaan hyvin tai erinomaisesti.

Kuva 1 Opiskeluyhteisön vaikutus oppimiseen

Opiskelijoiden keskinäinen solidaarisuus niin opiskeluryhmän sisällä, vertaistutoreiden sekä vanhempien opiskelijoiden kesken korostui luonnehdittaessa yhteisön merkitystä. Avun luonteva pyytäminen ja tarjoaminen koettiin tärkeäksi oman opiskeluryhmän sisäisessä toiminnassa. Ryhmien vertaistutoreiden saavutettavuus sekä heiltä saadut konkreettiset neuvot ja ohjeet koettiin tärkeiksi elementeiksi oman osaamisen rakentamisen tukena. Myös oman tutkinto-ohjelman vanhemman vuosikurssin opiskelijoiden lähestyttävyyden ja opastuksen nousivat esiin arvioitaessa yhteisön vaikutusta oppimiseen. Vanhempien opiskelijoiden todettiin toimivan merkittävänä tukena niin ikään alaan ja uraan kiinnittymisessä.

”Kaverit auttavat paljon ja opettavat luokassa ja muutenkin.”

”On ollut helppoa kysyä vaikka omalta luokalta apua hankaliin tehtäviin.”

”Tuutorit ovat olleet monessa asiassa avuksi.”

”Pidemmälle ehtineet opiskelijat mielellään auttavat jos kysyy jotain.”

”Uskon että opin uutta työelämään mitä olen kuullut vanhemmilta opiskelijoilta.”

Opiskelijoiden vastauksissa nousi esiin myös yhteisöllisyyden kokemus kesäharjoitteluhakuun valmistautumisen yhteydessä. Vuorovaikutus alan työelämässä vaikuttavien asiantuntijoiden kanssa kohdejoukolle järjestetyn rekrytointipäivän yhteydessä antoi konkreettista ymmärrystä opiskelijoille siitä, millaisia taitoja ja osaamisia alalla tarvitaan. Keskustelut joitain vuosia aiemmin valmistuneiden alalla työskentelevien kanssa ja heiltä kuullut uratarinat herättivät opiskelijoissa sekä halua oppia enemmän että luottamusta henkilökohtaiseen kyvykkyyteen kehittää omaa osaamistaan.

”Vanhojen opiskelijoiden tarinoiden perusteella uskon että täältä valmistuu ammattilaiseksi, kun vaan jaksaa tehdä töitä.”

”Kahden vastavalmistuneen opiskelijan esitys ja heidän urapolkunsaa kuuleminen loi uskoa myös omaan opiskeluun ja siihen, että myös itselläni on mahdollisuus olla joskus alan ammattilainen.”

Yhteisöllisyys tutkinto-ohjelman opiskelijoiden ja henkilöstön välillä saa aikaan opiskelijoissa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja lisää myös siten yksilön kiinnittymistä opintoihin ja alaan. Yhteenkuuluvuuden kokemusta oli merkittävästi lisännyt mahdollisuus avoimeen vuorovaikutukseen opettajien kanssa. Myös opettajien valmius ja halukkuus ohjata oppimiseen liittyvissä kysymyksissä koettiin tärkeäksi. Niin ikään yhteisöllisesti toteutettujen oppimistilanteiden sekä osallistavien ja käytännönläheisten opetusmenetelmien tunnistettiin edistävän oppimista. Opiskelijat kokivat sosiaalisten taitojensa kehittyneen pienryhmytyöskentelyn yhteydessä ja sellaisissa tilanteissa, joissa opiskelijat käsittelivät opiskeltavia asiakokonaisuuksia vertaistensa kanssa kommunikoiden. Tilaisuudet yhteisille keskusteluille sekä näkökulmien ja oppimistapojen jakamiselle vertaisten välillä koettiin tärkeiksi tekijöiksi oppimiskyvyn tunnistamisen kehittämisessä ja oppimista edistävänä.

”Opettajat vaikuttavat aidon kiinnostuneelta siitä, minkälaisia suunnitelmia ja toiveita oppilailta on tulevaisuuden suhteen. Osataan neuvoa yksilöllisesti millaisia opintoja kannattaa valita ja millaista esim. harjoittelupaikkaa hakea.”

”Tunneilla saa kysyä mitä vain ja tuntien jälkeenkin voi palata vielä asiaan tai kysyä sähköpostilla asiasta.”

”TAMKin opiskelun yhteisöllisyys on saanut minua enemmän ottamaan yhteyttä muihin ja varsinkin joissain aineissa tiedon jakaminen oppilaiden kesken on ollut tärkeä lisä oppituntien materiaaliin.”

”Asioista voi puhua keskenään ja jakaa esimerkiksi omia näkökulmia ja oppimistapoja.”

Opiskelijan toiminta aktiivisena osana yhteisöä voi toimia myös oman osaamisen ja kyvykkyyden reflektiojana ja mittarina. Opiskelijan minäpystyvyyden kokemus vahvistuu, kun hän huomaa voivansa auttaa vertaisiaan onnistumaan.

”Esimerkiksi yhtenä hypärikaksituntisena neuvoin kolmea ryhmätoveria heidän harjoittelusuunnitelmansa parantamisessa ja avaamaan palautetta mitä opettaja oli heille antanut, jotta he saisivat suunnitelmansa täydennettyä.”

Kohti vertaisopettajuutta?

Artikkelin tarkoitus oli tarkastella, miten opiskeluyhteisö voi tukea ensimmäisen vuoden insinööriopiskelijan minäpystyvyyden kokemusta. Opiskeluyhteisöön kuuluvat niin ryhmän opiskelijat, vertaistuutorit, tutkinto-ohjelman vanhemmat opiskelijat, opettajat ja henkilökunta sekä jo valmistuneet alumnit mutta myös keskeisesti opiskelija itse.

Yhteisöllä voidaan havaita olevan paljon merkitystä. Yhteisöllinen perehtyminen opiskeltavaan alaan ja alan työtehtävien vaatimiin osaamisiin sekä jo valmistuneiden ja vanhempien vuosikurssien opiskelijoiden kokemukset ja kertomukset lisäävät opiskelijan kykyä tunnistaa oppimiskykyään, omaa osaamistaan ja sen kehittämisen tarpeitaan. Opiskelijoiden keskinäinen yhdessä tekeminen, opettajien ja ohjaushenkilöstön innostavuus,

konkreettinen vuoropuhelu alan työelämän kanssa sekä vertaisten halu ja motivaatio oppia uutta voivat herättää opiskelijassa henkilökohtaisen innostuksen kehittää omaa osaamistaan.

Oivallinen opiskelijan havainto oli oman toiminnan merkitys osana opiskeluyhteisöä. Pystyessään opettamaan, ohjaamaan ja auttamaan muita opiskelijan omakin osaaminen kehittyy, osaaminen tulee näkyväksi niin itselle kuin muille ja tämä osaltaan lisää osaamisen ja pystyvyyden käsitystä. Voisiko siis opetuksessa ja ohjauksessa entistä enemmän käyttää menetelmiä, joissa opiskelijoiden osaamista hyödynnettäisiin esimerkiksi juuri opettajan antaman palautteen avaamisessa ja harjoitustehtävien opastamisessa vertaisilleen?

Lähteet

Bandura, A. 1977. Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review* 84, 191–215.

Bandura, A. 1994. Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of Human Behavior* (Vol. 4, pp. 71–81). New York: Academic Press. (Reprinted in H. Friedman [Ed.], *Encyclopedia of mental health*. San Diego: Academic Press, 1998).

Bandura, A. 1997. *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. New York, NY: W.H. Freeman and Company.

Bandura, A. 2004. Health Promotion by Social Cognitive Means. *Health Education & Behavior* 31, 143–164.

Kukkonen, H. & Marttila, L. 2017. Kuviteltua todellisuutta – ammattikorkeakoulu oppimisen ja opiskelun ympäristönä. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Tutkimuksia 20.

Nyman, J. 2019. Mikä ihmeen minäpystyvyys? Terveyttä tieteestä. Luettu 1.5.2020. <http://terveystieteesta.blogspot.com/2019/04/mika-ihmeen-minapystyvyys.html>

Patton, M. 2002. *Qualitative research & evaluation methods*. 3. painos. London: Sage.

Kirjoittajat

Heikki Yli-Rämi, lehtori, opinto-ohjaaja, tutkija, hankeasiantuntija,
Teollisuusteknologia-yksikkö, TAMK, heikki.yli-rami@tuni.fi
Asiantuntijuusalueet: Tekniikan koulutus, yhteistoiminnallinen kasvu ja oppiminen
ammattikorkeakoulukentässä, ohjauksellinen opettajuus, tulevaisuuden työelämätaidot

Annukka Tapani, yliopettaja, LeGiT-tutkimusryhmän vetäjä,
Pedagogiset ratkaisut/Ammatillinen opettajakorkeakoulu, TAMK, annukka.tapani@tuni.fi
Asiantuntijuusalueet: TKI, ammatillinen opettajuus, yhteisöllisyys, yhteisöllinen kehittäminen

Kuvituskuva: TAMK/Saara Lehtonen